

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
seminarju (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Katoličani, ne držimo križem rok!

Mnogi se še poprašujejo, ali bo vojska ali je ne bo; in če bo, kdaj se bo začela? Nespametno vprašanje! Saj vojska je že, dovolj huda vojska; saj freimaurerji po celem svetu ponavljajo jako pogosto svoje napade iz temnih podkopov svojih zoper sv. katoliško Cerkev. In če katoličani prelenobno odbijajo ljute napade, s tem še zdavno niso dokazali, da je mir. Za pravega vnetega katoličana prav za prav še nikoli stalnega miru ni bilo. Kar stoji sv. Cerkev, so se ves čas morali vojskovati njeni hrabri sinovi; včasih zoper očitne, včasih zoper bolj skrite hinavske sovražnike. Hudič še nikoli ni bil pri miru, kar je iz nebes pahnen, kjer je bil prvo vojsko zgubil; in znabiti zanj ni slabejša žetov ob časih, ko vojskine topovi molčijo, kakor takrat, ko se ljudje na vojskinem polju med seboj ljuto koljejo, streljajo in mesarijo. Na tihem, polagoma, hinavsko in zavrtno si vladar teme vselej upa več opraviiti, kakor v očitnem boji.

Kakšno je n. pr. zdaj na Francoskem, kjer sama krivica vlada s kruto „močjo“, kjer se nedolžni menihi, ki so tolikanj storili za domovino, preganjajo, požigalci, morilci in roparji pa se iz ječ izpuščajo in glasno proslavljajo!? Mi se le stermé poprašujemo: ali je mogoče kaj takega v katoliški deželi? In ker vemo, da je mogoče, ker se ne dá nič več tajiti, da so se na Francosko zopet Neronovi časi povrnili, je opravičeno naše nadaljno vprašanje: kako je moglo tako daleč priti? Olikani narod „grande nation“, ki vsemu svetu „muštre“ pošilja in zapoveduje celo, kako naj se oblači, ki se kaže sicer tako rahločutnega — je postal tako trinoški, da se smeši pred celim svetom! Ali je to mogoče!

Kaj bi ne bilo mogoče? To je naravno, če eden vojsko prične, nasprotnik se pa vede kakor bi je še ne bilo, zmaga ne more biti dvomljiva. Katoličani so bili prezaspani, preboječi, ko se je boj že zdavno na tihoma pričel. Tu se ponavlja prilika nespametnih devic, ki ne morejo zdaj hipoma poravnati, kar se je ob pravem času zamudilo.

Kdo na Francoskem menihe preganja, kdo jim zapažena vrata lomi in podira, kdo jim kapelice in cerkve zapira ter šole jemlje! Ali mar vse to delajo komunardi, rudeči liberalci ali krtinasti framasoni, republikanci in kakor se vsa cerkvi sovražna druhal imenuje? Ne, na Francoskem preganjajo menihe katoličani sami!

Kako to?

Le-ti, ki jih preganjajo, pravijo! večina glasov nam je dala vlado v roke. Kako oblastno je unkrat Gambeta zagromel glasovitemu Boudry-ju: „Večina glasov Vas bo sodila!“ Da, katoličani francoski! večina glasov vas sodi vse; sami ste priklicali ploho na-se! Bržkone se je tudi pri vas oznanjevalo: duhoven naj se ne vtika v politiko; ogibajte se vsakega konflikta; le odjenjevati — odjenjevati, kolikor se dá itd.; na tihem pa je veljalo: kaj bi se v nevarnost stavil zgubiti to ali one prednost in korist ter dobiček! Kaj ne, tisti vaš zložni „laissez aller“ t. j. pusti me, vam zdaj dela preglavice?

S tem nočem obsoditi splošnjega katoliškega značaja na Francoskem: ogromno število odstopivših sodnikov in uradnih mož nam vriva strah, da bi marsikje drugod zastoj iskali še toliko značajnosti. Vendar v obče je lahkoživstvo, nekakšna mehkužnost, preklicana nemarnost preveč se zagrizla v dober živelj, in — kaj bi tajili — katoličani so propadli tu, kakor drugod včasih propadejo, ker so sami hoteli, t. j. ker se niso hoteli junaško in edinostno boriti ob pravem času.

Upamo, da bo tudi sedanja britka poskušnja tamošnjim katoličanom v korist. Mnogih kristijanov življenje je bilo že preplitvo, da bi se moglo katoliško imenovati! Satanu je prišlo v glavo, da hoče presejati, da poizve, kaj je njegovega. Bog pa mu pripusti, ker je večna resnica, da dvema tako nasprotnima gospodoma ni mogoče služiti. Res je, da bo kri tekla, a presejana pa le vendar bo: kri dobrih kristijanov in ta je še vselej bila seme novih dobrih kristijanov.

Ravno ta kos francoske zgodovine, ki se zdaj s tako čudnimi črkami piše, je dokaz, da nič ni za sv. Cerkev žalostnišega in pogubnišega, kakor mlačen ali celo liberalen katoličan. Papež Pij IX. so pred 11 leti rekli: „Ne bojim se za Francosko tolikanj komunardov; česar se za Francosko bojim, je liberalno, katoličanstvo, res prava kuga v deželi.“ „Slovenec.“

Velik razloček med nemškimi liberalci in konservativci.

Dolgo so nemški liberalci pri nas vse strahovali. Z ustavljanjem zasedenju Bosne in Hercegovine so prvič trčili ob nerazkrušljivo jim skalo. Kmalu so zgubili svoje ministerstvo „Lasser-Auerspergovo“, a lani pri volitvah še celó večino v državnem zboru. Sedaj jih žnjavimo, kder le moremo, to pa po pravici; kajti če jih kmalu popolnem ne užugamo, nam se je bati za Avstrijo. V dokaz bodi shod, kateri je ta stranka pod „komando“ dr. Herbstu dne 14. novembra t. l. sklicala na Dunaj. Sešlo se jih je 3001 mož. Česki odpadnik dr. Schmeikal je zbranim čital „resolucijo“ (sklep). V njej pravijo: „nemštvo je po sedanjem ministerstvu prišlo v nevarnost, mi liberalni gospodje pa tega ne trpimo, mi smo pravi in edini avstrijski Nemci, mi smo Avstrijo osnovali, mi jo vzdržujemo, mi hočemo v jej edini kaj veljati itd.“ Se vé, da so navzoči vsi pripoznali, da je „nemštvo v nevarnosti“ in „resolucijo“ sprejeli. Toda to ni bilo vse. Imeli še so več „resolucij“ na razpolago, katerih pa se niso upali javno čitati. Da je svet za nje zvedel, za to so liberalci tako poskrbeli, da so ove „resolucije“ dali v nemških novinah objaviti, ki ne izhajajo v Avstriji, ampak v nemško-pruskeji Bismarkovini. No, in od ondod poizvedeli smo jih tudi mi pa zazvedeli nismo nič novega, ampak nekaj, kar smo uže davno slutili. Vendar veseli nas, da imamo veleizdajske nakane nemško-liberalnih vekačev črne na belem. Sedaj jim zamoremo krinko raz lice potegnoti, da se jih vsak pošten, odkritosrčen avstrijski domoljub do pet astraši.

Nemško-liberalni politikarji merijo na to: „da bi ogerske dežele še bolj od naših odcepile se vojska, razdelila na dvoje, postavila dva ministra zunanjih zadev, delegacije odpravile, Poljaki potisnili iz državnega zbora, ostale dežele pa postavno stopile v politično zvezo s prusko Nemčijo, ki bi se imela potrditi še s colninsko in kupčijsko zvezo, obenem bi naj prusko-nemški denar pri nas upegljali.“ To se reče: mi nemški liberalci želimo Bosno in Hercegovino dati turškemu sultanu, ogerske dežele Magjarom, Gališko z Bukovinskim Poljakom; kar pa ostane, to naj pride pod prusko-

nemškega cesarja in njegovega Bismarka. So li to avstrijski domoljubi? Ne, to niso več avstrijski domoljubi, ampak avstrijski puntarji in veleizdajice. Škoda velika, da je potres Lipoglavo razdril.

Hvala Bogu, nemško-liberalna svojat ne zastopa vseh avstrijskih Nemcev. Le peščica jih je v primeri do konservativnih Nemcev, ki so vsi trdni Avstrijani in glasno in odločno ugovarjajo zahtevam Avstriji pogubnim. To so storili v številnem svojem shodu v Linci dne 22. novembra t. l. Sešlo se jih je okolo 10.000. Pod predsedništvom grofa Brandisa so sprejeli z navdušenim živoklicanjem na svitlega cesarja resolucijo, v katerej protestujejo zoper prevzetno rogovilstvo liberalcev, ki se drznejo ponašati se, kakor da bi samo oni smeli govoriti v imenu vseh avstrijskih Nemcev; povdarjajo, da nemštvo ni v nevarnosti, tirjajo konservativno ministerstvo, katero bi naj pravično bilo vsemu narodu in pomagalo kmetom in obrtnikom iz nesreče in pomanjkanja, kamor nas je liberalno gospodstvo strmoglavilo, zametujejo vsakšno zatirovanje in hujskanje narodov in želijo, da se Avstrija na postavni poti zopet ukrepi sv. katoliške Cerkvi v podporo, narodom v zavetje in v čast in slavo preuzvišenej našej hiši cesarskeji. Tako želimo tudi Slovenci in pozdravljamo veselega srca krepke besede in pogumno obnašanje nemških konservativcev. Ž njih pomočjo hočemo Avstrijo urediti, ukrepiti in obraniti vsakega sovražnika!

Gospodarske stvari.

Sadje- in vinorejska šola mariborska.

II. Poglavitna svrha ovej šoli je praktično izurjene in teoretično za umno gospodarstvo dovolj podučene sadje- in vinorejce izrepati. Tej svrhi primerno je ves črtež, uravnava, poduk itd. osnovan. Zavod je namenjen kakim 30 učencem, ki imajo v zavodu stanovati, delati in učiti se 2 ali 3 leta. Poslopij v to svrhu je dovolj pripravljenih in v jako ugodnem kraju blizu mesta Maribora ($\frac{1}{4}$ ure hoda) na znožnji hribovja, na katerem je rajni mariborski dekan Lešnik dal kalvarijske štacije prirediti in sv. Barbari v čast kapelo pozidati. Učilnica je poslopje z 1 nadstropjem. Tukaj je prostorna in svetla hiša, kder se podučuje, zraven nje nahajamo muzej z raznimi učili precej bogato oskrbljen. Pri tleh je uradnica za ravnatelja in adjunkta, zraven velika jedilnica za učence s stanovanjem vinogradnikarja, ki ima tudi kuhinjo na skrbi. Na zapadni strani prostornega dvorišča pozidano je veliko 1 nadstropje visoko poslopje, ki služi večim namenom. V nadstropji na severno stran je najpred velika hiša delalnica za učence v prostem času; dalje stanovanje za 3 nadzornike; na zapadno stran vrsti se nastrešje, škedenj in 2 veliki hiši spalnici, na južno stran hiša bolnišnica

in stanovanje za adjunkta. Pri tleh pa nahajamo na severno stran laboratorij, kder mošt vagajo itd., zraven sadovno sušilnico, žganjarijo, sodarnico, prostor za krmo, klet za krompir in sočivje in prostor, kder koše pletejo, na južno stran razne kleti, prešo, stanovanje za hlapca in kuhinjo za pranje, na zapadno stran: svinjske, konjske in goveje hleve. Vštric učilnice na južni strani steze v dvorišče stoji lepo in veliko poslopje z 1 nadstropjem, katero ima ravnatelj sam za se! Od učilnice proti izhodu postavili so leseno hišo, kder je shranjeno in razstavljeno na ogled razno gospodarsko orodje in mašine. Sprva so učenci pogosto bolehalo za mrzlico. Te nezgode ni več odkar so dežniki in snežniki pot odprli v podzemeljski šoter, skozi kateri se oceja v Dravo.

Za red skrbijo nadzorniki, adjunkt in naposled ravnatelj. Nepopoljšljivce izključi deželni odbor vsled poročila in nasveta ravnateljevega. Vsako nedeljo in praznik gredo učenci ob 8. uri zjutraj k službi božji. Dnevni red je drug poletni čas (od marca do oktobra) in drug zimski čas (od novembra do februarja). Po leti vstajajo ob 5. uri, po zimi ob 6, a spat zahajajo sploh ob 9. uri. Vsak učenec dobi svoj dober zajutrek, obed večerjo in oprano perilo.

Vsak mora preskušnjo napraviti pred ravnateljem. Kdor zna dovolj dosta nemški in je v predmetih ljudske šole dobro podučen, ta sprejme se takoj v 2. razred, če ne, mora stopiti v 1. razred, da se nemški itd. nauči. V ta razred sprejemajo tudi praktikante, t. j. mladenče, ki čakajo na štipendijo in med tem stroške za hrano itd. z delom odslužujejo. Ravnatelj uči v 2. in 3. razredu vselej dopoldne zaporedom: sadjerejstvo in vinogradarstvo, adjunkt pa gospodarstvo: kmetijstvo, živinorejstvo itd. Popoldne ponavljajo predmete ljudskih šol v 2. in 1. razredu in pa nemški jezik. Razven teh predmetov učijo še risati, črteže delati in meriti. Petje so letos izpustili. To je črtež teoretičnemu podučevanju. Glavna reč je pa praktični poduk in razkazivanje, o čemer bomo prihodnjič govorili.

Kolikokrat se morajo krave na dan molzti ali dojit.

M. V mnogih krajih molzejo ali dojijo krave po leti, dokler je še zelene klaje, koj po trikrat, po zimi o suhi klaji pa le po dvakrat, zjutraj in zvečer. Mislijo namreč, da suha klaja ne daje toliko mleka, ko zelena in ravno toto se jim za čas toži, ki bi ga za tretjo dojbo ali molžo potrebovali. Škušnja pa je pokazala, da se v tem ljudje motijo. Če je suha klaja le dobra in če se živina o pravem času in dobro napaja, se kravam tudi o suhi klaji vsakdanje mleko ne zmanjša. To je sicer resnica, da je mleko pri suhi klaji manj mastno, daje toraj manj povrhnja ali smetene, ko poletno mleko. Vendar pa to še ni dosti vzroka, da bi se krave tudi po zimi trikrat na dan ne mol-

zile. Kolikor češčeje se polno vime kravi izprazni, toliko ugodneje se živina počuti in toliko več koristi gospodarju prinaša. Še le pred kratkim je nek francoski gospodar o ti stvari prav zanimive in natančne opazke napravil, ktere bočemo v sledečem svojim častitim bralcem na kratko povedati. On pravi: Meseca decembra preteklega leta sem 30 krav po trikrat na dan molzel in namolzel od njih 480 litrov mleka na dan, tedaj poprek od krave po 16 litrov. Na to sem jih začel po dvakrat na dan zjutraj in zvečer in že prvi dan sem namolzel 449 litrov, tedaj za 31 litrov manj od poprej, drugič dan je dalo vseh 30 krav le 415 litrov, tedaj 65 litrov manj ko z trikratnem molzenjem na dan. Poslednja množina mleka je potem ostala precej enakomerna. Zelo zanimiva in podučljiva pa je ta okoliščina, ko je začel zopet po trikrat na dan molzti, da krave tudi niso več mleka dajale, kar je dokaz, da mlečnosti krav ni nič bolj na škodo, ko večkratno spreminjavanje molzenje ali dojenja.

M. Kako škodljiva je živini plesnjiva klaja. Kolikor plesnjiva klaja živini škodovati more, o tem marsikteri kmetovavec še sanja ne. Plesnjiva klaja provzročuje najprej živini grizenje po črevih ali kóliko, želodec take klaje ne more preknhati ali prebaviti, živini napenja trebuh in redko smrdeče gre iz nje. Nadalje se ji vnamejo čreva črni prisad pristopi in žival slednjič pogine. Včasih se še pridruži krč in mrtvudne prikazni, kakoršnjih pri močnih strupih opazujemo. Plesnjiva klaja breji živini položena provzročuje, da žival izvrže. In vendar se tako pogosto zgodi, da se živini taka spridena klaja polaga, na škodljive nasledke pa se še pomisli ne. Mnogokrat se poklada plesnjiva klaja in kmetovavec še ne ve, da je klaja plesnjiva, ker se je plesnoba le bolj v notrajnih delih klaje polastila, postavim pri debelosteblatih votlih ali luknjičastih rastlinah in pri slabo iztisnjeni prgi t. j. slabo iztisnjenih prešah. Poslednje če so plesnjive goveji živini že v navadni meri nevarne, celo smrtne postati morejo. Primerilo se je, kako pripovedujejo, da je plesnjivo seno in plesnjiv kruh konjem položen, živali pogubil. Zato se mora skrbeti, da klaja ne postane plesnjiva, kar se najbolje s tem zabrani, ako jo lepo suho pospravimo in potem tudi na suhem hranujemo. Zelo kriva je toraj seno in slamo hranjevati na slabo kritih hlevih, kjer klaja ne le rada plesni, ampak zelo gnije.

M. Okusna in zdrava pijača bolenikom. Le prerado se bolenikom skoraj vsaka jed in pijača pristudi. Tudi tu je treba spreminjave. V napravo take pijače se zreže na debelo z kožo vred 6—7 precej debelih jabelk, ki se potem v dosti veliko posodo denejo. Pridene se jim 1½ kilograma pešk prostih cibeb, 7 dekagrama sladkorja in na vse se vlije 1½ litra vrele vode in vse vkup

kakih 10 minut kuha. Na to se posoda pokrije in pusti stati, da se izhladi in slednjič vse skozi žimnato sito precedi. Če ni frišnih jabelk pri roki, smejo se tudi jabelčni krlji in namesto cibeb tudi fige vzeti. Ta pijača je za bolenike posebno dobra.

Dopisi.

Iz ptujskega okraja. (Nova šola). V nedeljo 14. novembra popoldne odprla se je nova Irazredna šola v Seli. To je vas v občini Trnovec fare sv. Vida niže Ptuja. Zato šolo se je staro kmečko poslopje prav lično in dobro prenapravilo s 3075 fl., kar ste plačale občini Trnovec in zgorinja Pristava, ki bodete svoje otroke semkaj v šolo pošiljale. Pri slovesnem otvorjenju so bili iz Ptuja navzoči gg. okrajni glavar Trautvetter, okrajni šolski nadzornik Ranner, ud okr. šolskega sveta Dr. Ploj in mestni učitelj Robič. Sv. Vidska duhovščina in učiteljstvo, občinski zastopi in krajni šolski svet, šolska mladina s svojim novim učiteljem in vaščani so ptujske goste med pokanjem iz možnarjev z veseljem sprejeli ter njih v okoličano šolsko sobo odvedli, kjer je č. g. župnik P. Klement Šalamun najprej poslopje blagoslovil in potem navzoče primerno ogovoril, povdarjaje veliko dobroto nove šole za šolsko občino Selsko, ki je od farne šole jako oddaljena, ter se zahvali končno g. c. k. okrajnemu glavarju in drugim gostom, da so s svojo navzočnostjo slovesnost pomnožili. Ko je g. okrajni glavar odlok vis. dež. šolskega sveta prijavil, s katerim se je otvorjenje šole pripustilo, ogovoril je g. okr. šolski nadzornik Ranner krajni šolski svet in občinski zastop. On omeni posla in požrtvovalnosti, ki so jih imeli ti zastopi ter jih zagotovi hvalečnosti sovremenikov in potomcev. Šolski mladeži polaga na srce, novo učilnico prav pridno obiskovati in se prav dobro učiti v svoj lastni hasek in v veselje svojih staršev in učiteljev, starše pa opozori na dolžnosti, ki jih imajo kot prvi izgojevalci proti otrokom, ter zakliče trikratni „živio“ presvitlemu cesarju, čemur navzoči navdušeno pritrdijo. Potem je mestni učitelj Robič, kot predsednik ptujskega učiteljskega društva, začetek te nove šole pozdravil. V svojem daljnem govoru razvije važnost učiteljevanja in složno delovanje med šolo in domom. G. dr. Ploj želi novi šoli najboljših uspehov. Koncem polaga okrajni šolski nadzornik šolskemu vodji Reisingerju šolo in učečo se mladino na srce. Otroke je potem krajni šolski svet pogostoval. Gostje in udje raznih zastopov se pa zberejo k skupnemu obedu, pri katerem se je napivalo Najvišji cesarski rodbini, njihovej ekscelenci c. k. namestniku, okrajnemu glavarju, č. g. župniku itd. želeti je, da bi tako požrtvovalnost za šolo tudi druge občine ptujskega okraja v kratkem pokazale.

Iz Podčetrška. Potres 9. t. m. je bil strahanski, pa vendar še ni toliko škode naredil, kakor po drugod. — Bog nas vari takih nesreč!

Dne 12. t. m. so tukajšnji žandarji imeli zopet srečen dan. Zasačili so celo tatinsko družbo — 6 glav, med njimi očeta z dvema sinoma. Tudi nekdanja vlačuga nesrečnega Guzaja je pri njih. Najdlji so pri njih ukradenega mesa več, kakor ga nekteri mesar ima. — Nekej vbogej vdovi v Sopotah so 2 ovce vkradli, purmane, kopune itd. Pa vrli žandarji so jih zmotili, da že deloma spečeno in skuhano meso niso mogli povžiti. V petek večer so jih z ukradenim mesom obložene v Kozje odgnali.

Iz Zreč pri Konjicah. V štv. 46. „Slov. Gospodarja“ se bere v dopisu iz Zreč, da so dali Njih Veličanstvo cesar Franc Jožef za postavljenje nove šole 3000 fl. ali to je pomota; dali so pač 300 fl., kar je bilo za Zrečane velik milodar. Pretekli torek, to je 9. novembra zjutraj ob $\frac{3}{4}$ 8 smo tudi tukaj čutili potres, pa hvala Bogu, škode nam ni nobene naredil; — kako milovanja vredni pa so Zagrebčani in drugi nekteri naših bratov Hrovatov, ki so od šibe potresa tako silno obiskovani: bo treba jim djansko na pomoč priti, prihodnjič pa še bolj iskreno moliti: Šibe potresa ovari nas o Gospod! Letina je pri nas srednja; za potrebo bomo vsega imeli, razun denarja, katerega bo treba trikrat pogledati, prej ko ga bomo izdali. Pa naj nam ljubi Bog le zdravje ohrani, kakor tekoče leto, z drugim smo za silo prevideni.

Iz Celja. (Po nedolžnem obsojen.) K poročilu v zadnjem „Slov. Gosp.“ o nedolžno k smrti obsojenem Kumbergerji je sledeče dostaviti. Morilec Kumbergerjeve žene sta bila dva: Jagodič in Schwab iz Maribora. Ko sta ta dva zločinea Kumbergerjevo ženo ubila, katero je Kumberger branil, sta se lotila Kumbergerja samega. Toda ta se je njima ustavil, in obadva odpodil. Pozneje zasači sodnija Jagodiča, kateri sicer obstoji, da je umora kriv, toda ob enem obdolži Kumbergerja, češ: ti si mi pomagal svojo ženo ubijati. Sodnija spozna obadva kriva ter nju obsodi na vislice. Med tem časom pa pride Schwab zaradi neke tatvine v preiskavo in obstoji, da je on kriv zgoraj omenjenega uboja, ne pa Kumberger. Na to so Kumberger izpustili iz ječe. Pretečeni petek zvečer je utonil Grobej iz Lopate poleg Celja v ondašnjem potoku, ki je precej narasel po hudem deževju.

Iz Ptuja. (Božična pesem.) Ena najstarejših in pri našem ljudstvu po vsem Slovenskoštajerskem najbolj priljubljenih narodno-cerkvenih popevk s prekrasnim narodnim napevom je ona božična, ki se začenja s besedami: Enó je Dete rojeno, aj rojeno — Notri v tem mestu Betlehem. Kdor je slišal, s koliko goreče-pobožnim navdušenjem to pesen poje n. pr. v Konjicah, ali pri sv. Križi poleg rogačke Slatine zbrano ljudstvo, staro in mlado vse, kakor iz enega grla — dvignulo ga je nehóte v rajske višave! Vselej pa smo obžalovali, da je tekst (besede) te pesni, ka koršen se nahaja po navadnih molitvenikih v mnogem obziru ves pomajnkljiv. Zato se v istini

to radujemo, da je č. g. Mih. Lendovšek, ptujski vikarij, novo izdanje imenovane pesni oskrbel, in to z notami za dva glasa z lepo oglašenim tekstom v jako lični obliki (8° štiri strani). Izšla je ravno kar v tiskarnici W. Blankeja v Ptui in se dobiva pri g. izdajatelji: posamezni iztisi po 2 kr., snopič po sto izt. vkup pa s poštnino vred 1 fl. 50 kr. Želimo, naj se ta pesen v obilnem številu po naših šolah in pa med vrle slovenske pevke razdeli, zato jo č. farnim predstojništvom, gg. katehetom, slov. učiteljem in organistom prav gorko priporočamo!

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Dne 7. nov. bila je zlata sv. meša v Žrelcah, katero so v rojstnej svojej fari služili preč. g. stolni dekan Rebernik. Pridgali so velč. gosp. prošt Tinski L. Serajnik. — V Bistrici pri Pliberku umrl je posestnik Jurij Kraut 69 let star. Blagi mož je bil daleč na okrog najgorečnejši narodnjak, ki je pri vsakih volitvah delal za zmago Slovencev. Naj počiva v miru v ljubljenej mu slovenskej zemlji na mirodvoru št. Mihela, kamor ga je veliko število ljudstva spremilo in mu zadnjo čast skazalo. — V Libučah je nekdo uže 3 mesece zagrebljeno dete izkopal in mrliča zanesel pred hišo Šibernikovo. Zakaj? To se ne vé. — V Celoveci imajo vrlo družbo sv. Elizabete, ki skrbi za uboge; letos je imelo 1181 fl. potroškov, in 1246 fl. dohodkov. Na Krapjem polji je fara, ki šteje letos 132 krščenčev, med temi 95 nezakonskih. — V Beljaku so hudi črevljarski učenci; eden izmed teh paglavcev je se lotil policijskega narednika in na glavi hudo ranil. — V Kanalski dolini so veseli glasu, ki jim je povedal, da bodo ondi proti iralijanskej meji stavili šance in trdjave. Nadejajo se dokaj zaslužka!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Najvažnejši dogodek je sijajni shod nemških konservativcev v Linci; 10.000 ljudij bilo je navzočih, izvrstno govorili so: knez Alojzij Lichtenstein, ki je zmagonosno pobil ropotanje liberalcev „nemštvo je v nevarnosti“; njegov govor je zlata vreden; potem kmetski poslanec Dobelhammer, ki je povedal velevažno novico, da centralna komisija za novo uravnavo zemljiščnega davka (v komisiji sedijo zraven 33 liberalcev samo 3 konservativci) hoče več nego drugim deželam naložiti: Spod. Avstriji 800.000 fl. gornji Avstriji 600.000, Štajerski pa blizu 500.000 fl., ter opominjal, naj se ove dežele postavno branijo tolikemu preoblaganju; naposled pa navdušeno znani tirolski duhovnik in poslanec Greuter. O tem shodu bodo še marsikaj govorili in pisali. — Koroški c. k. namestnik postal je plem. Šmid-Zabirov. V Primorskem zaukazujejo v ljudskih šolah, naj se otroci nemščine učijo, zlasti dela na to baron Pretis, bivši liberalni minister financ, a sedaj c. k.

namestnik v Trstu; državni poslanci se hočejo zoper tako postopanje pritožiti. V Milanu bo drugo leto obrtniška razstava; naša vlada je v Primorskem, Goriškem in Tirolskem prepovedala udeležiti se. — Na Kranjskem imajo okolo Ljubljane silno povodenj, zimine so jako pokončane. — Državni zbor je sklican 30. novembra. — V ogerskem državnem zboru sta poslanca grof Sennyey in Bitto hudo karala ministerstvo Tiszajev, češ, da Ogersko spravlja na nič. — Nesrečni Zagreb še nima miru; skoro vsaki den zatrepeče več ali menj hudo zemlja, 10.000 ljudij je zbežalo; vendar vlada krepko podpira popraviljanje in milodarov dohaja in delavcev od vseh strani. Ban Pejačević je pa prav storil, da ni pustil v zajem vzeti 100.000 fl. ali 1 milijon goldinarjev, ker bi dolg mesto preobložil. Vkljub temu, da judovskonomški liberalci in jihovi listi hujskajo: „den Kroboten nix geben“ so vendar mesta in posamezniki uže precej denarjev darovali n. pr. Sarajevo 1000 fl., Varaždin 2000 fl., Budapešt 5000 fl., Praga 2000 fl., cesarjevič 1000 fl. Ban Pejačević dobil je iz deželne in državne blagajnice 100.000 fl. na razpolago. Artileristi so iz Zagreba prestavljeni v Belovar, ker se je kosarna prodrla. Po Zagorji so v 20 vasnicah porušene ali poškodovane cerkve, faroži in šole; v Stubici odprl se je nov vrelec, ki $\frac{1}{2}$ sežnja na debelo lije iz sebe 27° R. vročo žvepleno vodo. Cerkev Matere božje v Bistrici pa je nepoškodovana. Škoda je na Hrvatskem povsod velika, vendar z Božjo pomočjo bo v nekotikih letih vse popravljeno. Najbolj drago bo cerkve popraviti. Kardinal se je preselil iz Zagreba v gradič nadškofovski Gradec blizu Križevca.

Vnanje države. Papež Leon XIII. vedno prijaznim očesom gledajo na kristijane v jutrovih deželah; nedavno so Slavjanom pokazali svojo apostolsko skrb, sedaj pa Armencem, ki so številni narod v Mali Aziji. Imenovali so namreč armenskega nadškofa in patrijarha Hasuna za kardinala rimske cerkve. — Italijanska vlada hoče bankovce odpraviti in v to svrhu 600 milijonov na posodo vzeti, Judom pa za zlato zastaviti pmoženje ustanov za siromake; to bo Italijane strmoglavilo v še večjo revščino. — V Genfu na Švicarskem so pri volitvah zmagali socijalisti; tudi na Francoskem dvigajo se socijalisti; jihov vodja Blanqui začel je v Parizi izdajati list: „Ni Dieu ni maitre“, t. j. „Ne Boga, ne Gospoda“. Strašno! Do sedaj je bilo po postavi prepovedano sodnike preganjati in odstavljati, sedaj so poslanci francoski postavili za pol leta zatrli; kmalu bodo sami freimaurerji in socijalisti sodniki. — Nemcem prevzetni Judje presedajo. Začeli so podpisati prošnjo do Bismarka: naj se priseljevanje tujih Judov zabrani, sodnijske in druge važne službe prepovedó itd. Na to so prijatelji Judov, namreč liberalci, zagnali strašen krič, češ, da se Judom krčijo državljanske pravici in tisti liberalci, ki so v državnem zboru zoper katoličane snovali izjemnih

postav, zagovarjajo goreče Juda. Bismark in cesar Viljelm sta zbolela. — Na južnem Nemškem so ogerski posestniki zgubili kupčijo z zrnjem: Amerikanci so jo prevzeli. — Srbija odpošlje 3 poslanike, da sklenejo z Avstrijo kupčijsko nagodbo. — Črnogorci še vedno nimajo Ulčinja. Grki pa delajo urno vojne priprave ter stavijo torpede v morje, da zabranijo turškim ladijam pot. — V Irlandiji pa utegne še do krvavega punta priti, ker angleški grajščaki v ničem ne odjenjajo ter vojake na pomoč kličejo zoper nesrečne najemnike zemljišč. Angleški ministri ne vedo, kaj bi storili; državni zbor bi imeli sklicati 2. decembra t. l. pa so ga zopet odložili. — Ruska vlada namerava novinam in uradnikom več svohode privoščiti. Tudi dela priprave, da bodo posestva grajščinska delili med kmete, kateri imajo premalo zemljišča. Ruski car bolehava v Livadiji. Njegov sin cesarjevič Aleksander vodi vže veliko poslov carjevanja.

Za poduk in kratek čas.

Anton Magdič

doktor vsega zdravilstva, bivši zdravnik v Ormoži.

VII. L. 1848. je bil za dijake v obče, posebno pa za slovenske, pravi „zlati vek“. Vseučilišniki in tisti, kateri so bili na gimnaziji v višjih razredih, nosili so puške insablje, pridno „eksercirali in marširali“. Večkrat jih je tudi doletelo kaj mokrega. Dobivali so namreč marsikteri sodček piva, katero se je v veseli družbi navdušeno v blagor domovine popilo. Knjige so ostale bolj v kotu, skušnje pa so vendar dobro izpale, ker tisto leto gg. profesorji „dvojke“ nobenemu dijaku niso potisnili. In v šolskih počitnicah? To je bilo veselje! Da je pri vsaki veselici bila slovenska zastava zraven, ktere še do tega leta prav poznali nismo, se samo ob sebi razume; in da je dijaštvo to znamenje naše narodnosti visoko cenilo, bo vsakternik rad verjel, kateri ve, kako se mladost hitro navduši za stvar, ki teče tako rekoč v njeni naravi in krvi. Dijaki so tedaj želeli znamenje tudi „Slovencem“ po ustavi zavarovane narodnosti na vseh zvišenih prostorih imeti. Črni visoki turen v starem Ptui, ki na samem stoječ tako tužno gleda v oblake, bodel je nekterim dijakom v oči, ter sklenejo nič manjšega, ko na visoke line mu razobesiti veliko slavjansko trobojnico. Zberejo se nekega dne mnogoštevilno na prijaznem hribu sv. Urbana in srčno korakajo s svojo bandero proti mestu. Ali so že bili ovajeni, ali kako je prišlo, ne vem, le to je gotovo: dijaki svojega namena niso dosegli. Nekteri meščani posebno vroče krvi so jim stopili nasproti in slovensko dijaštvo razpršili na vse kraje vetra; pa zastava ni šla v zgubo, temoč dolgo potem je veselo plapolala na visokem Ojstrovci višje cerkve sv. Urbana; kaplan Jernej pa še dolgo potem v Ptui ni smel prika-

zati se, ker mislilo se je, da je on za to dijake našuntal. Slabeje, kakor v Ptui, godilo se je dijakom v enaki priliki v Ljutomeru. Bila je dne 27. avgusta primicija g. M. J. v Borelcih, fare sv. Križa, — primicij bilo je tistega leta med Muro in Dravo 7. — Dijakov se je zbralo 40—50. Drugi den se navdušijo in nesejo slovensko bandero v bližnji Ljutomer, da zraven tudi pozdravijo blagega narodnjaka dr. Matijo Preloga. Toda slabo so zadeli. Ljutomerčanom tistokrat slovenska bandera ni bila všeč. Oborožaje se s palicami, pokličejo hlapce in mlatiče, in hajd nad dijake. Nekteri so hitro potegnili v dr. Prelogovo stanovanje, manje srečni so zbežali, nekteri so bili precej tepeni, kaki 3 celo vjeti in v gradu Braneškem, gder je bila gosposka, v ljukno potisnjeni. Okrajni sodnik je bil naš rojak g. Stuhec. On je drugo jutro dijake zaslišavši odpustil domov. Slovenska bandera pri tej priliki ni bila rešena. Zavoljo tega čina je bilo ljudstvo v okolici jako razdraženo in trebalo ga je potolažiti, da niso šli z orožjem nad Ljutomeržane. Dr. Prelog pa ni več imel tam dobre ure. Preselil se je tedaj v Veržeje in poznej v Maribor; na njegovo mesto v Ljutomeru pa je prišel dr. Magdič.

Marsikdo se bo čudil, kako je bilo mogoče, da so toliko črtili slovensko zastavo v Ptui in v Ljutomeru, tedaj v sredini čisto slovenskega prebivalstva. Kakor dandenešnji, tako je bilo že tistokrat: če se dva Nemca v katerem kraju naselita, že hočeta zvonec nositi, in vse bi moralo nemški čutiti in misliti. Vsem Nemcem in žalibog le premnogim našim lastnim sinovom — odpadnikom rasel je močno greben, ker so ravno v Frankfurtu kovali veliko nemško državo, v kateri bi mogli tudi Slovenci hoté ali nehoté utoniti. V Ljutomeru pa še je uplivala nekšna druga reč. Razmere med Magjari in Hrvati so se tako poostriale, da se je na obeh straneh sè vsomočjo pripravljalo na krvavi boj. Slavni ban Jelačić zbiral je svoje junake kraj Drave. V Varaždinu je ustanovil svoj glavni tabor. Kruti Magjari zaseli so Medjimurje in dalje kraj Mure gor do Radgone razstavili svojo puntarsko druhal. V Ljutomeru in v Radgoni so trosili glas, — malovredni Judi bili so jih glavni pomagači. — da bojo od te strani po slovenskej zemlji vdarili na Hrvaško. Ob Muri med Ljutomerom in Radgono bilo je malo naših vojakov za obrambo; Magjari so nekterikrat v nočnem času unkraj Mure napravili prasko, začeli streljati in rogoviliti, kakor da bi res hteli planoti čez Muro. Ljudstvo je živelo v vednem strahu. Ljutomeržani niso trpeli slovenske zastave, češ, ta bo nas ovadila kot prijatelje sosedov Hrvatov, potem pa gorje nam. (Dalje prih.)

Smešničar 48. Ko je bil hudir iz nebes vržen, je tako silno letel, da se je raztresnol in so deli njegovi na vse kraje sveta razleteli: glava je pala na Španjolsko, srce na Italijansko, trebuh v Nem-

ško, roke v Turško, noge na Francosko. Zato so Španjolci tako štimani, Italijani izdajljivi, Nemci požrešni, Turki ropa- in krviželjni, Francozi pa tako radi plešejo. Samo Slovanom druga ni ostalo, nego tablica, katero je vrag med palcem pri sebi imel, in je zletela v slovansko deželo, da bi na njo pisali tuje grehe, za katere bi se Slovani naj pokorili. R. Rižnar.

Razne stvari.

(Za nesrečne Zagrebčane) začeli so povsod pobirati, ker je škode več kakor 4 milijone goldinarjev. Vsled potresa tako grozno poškodovanim daroval je č. g. L. P. iz Gornjega grada 5 fl. preč. prošt Zorčič 10 fl., preč. kanonik Kosar 5 fl. Bog plati. Ta denar in če se še kdo usmili, pošljemo g. dr. Mrazoviču, županu zagrebskemu!

(„Kres“), leposloven in znanstven list, je ustanovljen. Izhajal bode v prijaznej obleki in obliki v mesečnih zvezkih na 3—4 polah začetkom vsakega meseca počenši od novega leta 1881. „Kres“ velja na leto 4 gld., na polleta 2 gld. in se tudi lahko po zvezkih v knjigarnah kupuje. Na razposlani poziv se je do zdaj že toliko gradiva nabralo in toliko sodelavcev oglasilo, da bode mogoče „Kresov“ načrt in namen dobro izpolnjevati. Uredništvo in založništvo si bode prizadevalo svoje zaupanje in udanost, ki jo vživa pri slovenskem občinstvu djanstveno opravičiti, prepuščajoč sodbo o vrednosti Kresovih spisov slovenskemu razumnstvu. S temi besedami se obračamo do vseh Slovencev s prošnjo, naj blagovolijo naše podvzette gmotno in duševno podpirati. Naročba se naj od danes naprej pošilja na založništvo in opravništvo Kresovo, to je tiskarnici družbe sv. Mohora, rokopisi pa, ki se bodo po mogočnosti odškodovali, dr. Jakobu Sketu v Celovec.

Uredništvo in založništvo.

(Č. g. Miha Napotnik) završil je svoje bogoslovske študije na Dunaji z izvrstnim uspehom tako, da je bil promoviran za doktorja vsega bogoslovja. Čestitamo! Veleučeni gospod je čestitim bralcem „Slov. Gosp.“ dobro znan kot čislani pisatelj zanimivih potnih črtic iz vojske v Bosni l. 1878. Obljubil nam je poslati nadaljevanje s popisom pota iz Sarajeva v Mostar, Dubrovnik, Kotor in nazaj nad Trst, Ljubljano, Celje in Maribor.

(Nemški „parteitag“ na Dunaji) obiskalo je 20 mariborskih nemško-liberalnih gospodov pa so se precej kisló držali prišedši domov. Eden je djal: „vse se je vršilo v najlepšem redu, zgodilo se ni nič“. Čudno, ali so se gospodje bali tepeža, ravsa in kavsa? Ptuj je poslal 2 čista (?) Nemca ali „urgermana“ Breznika in Miheliča; Celje, Laško, Cmurek in Ormož so telegrafirali, kar je vsakako bilo ceneje.

(Liberalni kričači v Mariboru) so pri volitvah za mestni zastop se ustrašili socijalnih demokratov

v 3. volilnem razredu ter so svoje pristase ščuvali na volišče, češ: Slovenci so na tihem sklenoli priti volit in bi utegnoli zmagati. No, Slovenci se nismo brigali za volitve, a vkljub temu so liberalci propali. Zmagal je socijalni demokrat g. Wiesthaler, prvi socijalist v mestnem zastopu mariborskem. To je pomenljivo! Liberalno gospodstvo se ruši tudi v Mariboru in socijalist g. Wiesthaler je uže o marsičem pametneje govoril in pravičneje sodil, nego kateri bodi liberalnih kričačev!

(Med mlinska kolesa) je prišel 11letni Jan. Povalj v Bezujah blizu Planine ter ga je zdrobilo.

(Pred porotniki v Celji) stojijo zatoženci Jovana Sobelnik, Anton Gmeiner, Anton Lakner, Jan. Selinger, Jakob in Matija Stauber, Andrej in Katra Majhen, Marija Gobl, Alojz Stanjko, Ignacij, Jurij in Jera Skrbinek, Anton in Jožef Šeligo in Marija Rupnik.

(V Slatini) je tamošnje gasilno društvo kupilo novo brizgalnico, ter se urno vadi z njo.

(Grajščina mariborska) pri 3. dražbi ni bila prodana, ker sta bila kupec in prodajalec za dobrih 10.000 fl. narazen. Stari gosp. Badl je ponudil 55.000 fl.

(Strela udarila) je blizu Slov. Gradca in užgala hlev Blaž Krajnerjev. Nastali ogenj ugrabil je tudi gospodarsko poslopje sosedovo, namreč Jan. Vešejevo in upepelil.

(Tolovaji vlomili) so v Okiču v hišo ptujskega notarja g. Filaferra in odnesli cukra, kave, žlic, nožev in blazine iz postelj.

(Zagreb) je pozidan na jako nevarnem prostoru, kajti od l. 1506 sem štejemo 13 zemljinih potresov. L. 1837 ni ostalo nobeno poslopje nepoškodovano; l. 1506 je podrlo stolp cerkve sv. Marka. Zadnji potres pred sedanjim bil je 31. okt. 1. in 2. novembra 1872.

(Pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo) bo 3. decembra t. l. nov in velik živinski sejem.

(Zavoljo difteritis ali davice) so pri Novicerkvi šolski poduk ustavili. Tretji teden je bila bolezen na videz nekoliko potihnila. Četrty teden se je pa v nekterih dotlej neokuženih hišah na novo prikazala. Odraščeni so še vsi ozdravili, koliko jih je bila napala — otroci pa jo le redki srečno prestopijo. Pokopali smo doslej 19 otrok, med temi fantiča, kateri se je tej hudi bolezni 4 tedne ustavljal, poslednjič pa le moral umreti. Videti je, da premalo pazijo na bolnike, katerim se je že nekoliko zboljšalo!

(Iz Brašlovca) se poroča, da je občinski odbor v seji dne 14. nov. t. l. enoglasno sklenil vse 3 prošnje državnemu zboru poslati, katere nemško-konservativni kmetje podpisujejo, ali pa kakor jih je naš vrli „Slovenski Gospodar“ v 42., 43. in 46. listu priobčil. Želeti je, naj bi tudi druge občine enako storile, kajti v edinosti je moč.

(Dijaškemu semenišču) je daroval č. g. Ropert Šuta 50 fl. in zraven še poslal 2 fl. 40 kr.

(*Ljubljanski „Slovenec“*) postane z novim letom dnevnik. Tako dobimo Slovenci 2 dnevnika in 2 leposlovna lista. „Slovenec“ bo toraj prvi slovenski konservativni dnevnik pri nas. Do sedaj je izhajal po trikrat v tednu.

(*Iz Celja*) se nam poroča, da so milostljivi knez in škof dne 21. nov. t. l. blagoslovili novi stolp pri nemškej cerkvi in 4 zvonove. Ti so drugi den ravno na god sv. Cecilije prvokrat zapeli. Glas je prijeten in čist. Zvonovi stanejo 7700 fl. zvonik 15.000 fl. Prihodnjo spomlad se osnaži spodnji del zvonika in nemškemu pridigarju postavi hiša.

(† *Umrli*) je nagle smrti dr. Viljelm vitez Hamm, c. k. ministerski svetovalec pri ministerstvu za poljedelstvo. Mož je bil častni ud kmetijske družbe štajerske in marljiv pisatelj v gospodarstvenih rečeh. Rodil je se v Darmstadt u l. 1820 in je učakal samo 61 let.

(*Potres*) čutili so dne 19. nov. t. l. ob 4. uri jutraj v Brašlovcah.

(*Konkurzni upniki*) po trgovci g. Mihelinu v Sevnici imajo 4. dec. t. l. den pri tamošnjem okrajnem sodniku.

(*Cigani*) so v Završah šmarijskega okraja posestnikoma Francu Pogoršek in Jožefu Antolinu ukradli 2 kobili in dvoje žrebet ter ž njimi mahnoli nad Rogatec v Hrvatsko.

(*Za družbo duhovnikov*) vplačal je č. g. Matija Arzenšek 3 fl. letn.

(*Za kaplana*) gre č. g. dr. Napotnik v Sevnico, č. g. Kolar pa nazaj v Reichenburg.

Dražbe 28. nov. Jurij Rober v Žabji vasi, 30. nov. Jož. Žvarec 237 fl. in Jožef Golob (Welzl) 4515 fl. v Cmureku, 1. dec. Neža Maurič v Mučeni 650 fl. 3. dec. Otilija Tanšič v Šmariji 510 fl. 6. dec. Jan. Drogenik 173 fl. v Šmariji, Neža Peršah v Starošineh 1200 fl. Jakob Šuraj 660 fl. v Šmariji.

Loterijne številke:

V Gradci 6. novembra 1880: 69, 81, 10, 74, 65.
Na Dunaji „ „ 60, 6, 21, 1, 34.

Prihodnje srečkanje: 4. decembra 1880.

Najnovejši kurzi na Dunaji.

Papirna renta 72 40 — Srebrna renta 73 40 — Zlata rente 87 15 — Akcije narodne banke 820 — — Kreditne akcija 286. — 20 Napoleon 9 37 — Ces. kr. cekini 5 60 —

1—3

Lepo posestvo

z mlinom in dvema žagama je prostovoljno na prodaj. Več pové g. Janez First na Kropi, pošta Gornjigrad (Oberburg).

Podučiteljska služba

na dvorazredni ljudski šoli pri sv. Antonu z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem se razpisuje.

Prošnje se imajo poslati do konca novembra t. l. krajnemu šolskemu svetu pri sv. Antonu.

Okrajni šolski svet pri Št. Lenartu, dne 1. nov. 1880.
Predsednik: Seeder.

2—2

Kupijo se

pitani kopuni in purani tudi šnapi, ter se najbolje plačujejo pri Jožefu Robiču v Magdalenskem predmestju Nr. 5 v g. Cizerlovi hiši v Mariboru.

Dražba.

C. k. okr. sodnija v Šmariji naznanja dve eksek. dražbi Peter Požek-ove pri sv. Miklavžu in le na 20 fl. vredne prijemne pravice posestva g. štev. 223 in 238 pod Blagovno Gr. d. in sicer prva 12., druga 29. novembra 1880 s tem pristavkom, da se bo pri drugi dražbi tudi prodalo pod vrednostjo. Kupeči naj pridejo vsakokrat od 11—12. ure predpoldnem v uradno sobo štev. 3.

C. k. okr. sodnija v Šmariji 19. okt. 1880.

Scheuchenstul l. p.,
ces. kralj. okrajni sodnik.

3—10

Kot izvrstne priznane, prave voščene sveče

izdelane iz pravega bučelskega voska
priporoča

P. & R. Seemann v Ljubljani.

1—3

Posestvo

z 20 orali gozda, 8 orali njiv in 6 orali travnikov in pašnikov s poslopjem vred je na prodaj.

Več se zve v farovži v Stranicah pošta Konjice (Gonobitz).